

Od 18-20 lipnja održan Peti hrvatski žrtvoslovni kongres

Potresno svjedočenje o žrtvama žitelja Voćina poubijanih od svojih susjeda

U petak, 18. lipnja 2010. godine, u Kristalnoj dvorani zagrebačkog hotela Westin, s početkom u 16 sati započeo je Peti hrvatski žrtvoslovni kongres na kojem je u dva dana sudjelovalo stotinjak sudionika iz Hrvatske, Slovenije, Kanade i ostalih zemalja, a u završnom dijelu kongresa održanom u Voćinu, u nedjelju 20. lipnja odana je počast žrtvama Voćina i okolnih naselja poubijanim od susjeda Srba i četničkih formacija pristiglih iz Srbije 1991. godine. Sam Kongres započeo je hrvatskom himnom i odavanjem počasti žrtvama, a u uvodnom dijelu prof. dr. Zvonimir Šeparović govorio je na temu „Žrtva znak vremena“, uz dvadeset i pet godina žrtvoslovlja u Hrvatskoj.

Na temu „Je li nam potrebno svehrvatsko grobište i gdje?, govorio je biskup Gospićko senjski Mile Bogović, a isti dan obrađene su i teme, Josip Kolanović: Svaka žrtva ima svoje ime. Tomislav Jonjić govorio je o Političkim progonima u Hrvatskoj nakon Drugog svjetskog rata, a Hrvoje Kačić govorio je o Petru Perici, svećeniku i glazbeniku ubijenom na Daksi od partizana. Ivan John Prcela iz Ohio, SAD, govorio je o svećenicima u knjizi Hrvatski holokaust i ulozi Krunoslava Draganovića na prikupljanju iskaza i osobnih svjedočanstava. Damir Borovčak govorio je o Gvozdanskom kao svjetskom uzoru hrvatskog velejunaštva, a Mile Pešorda o Problemu. O Hrvati Islamske vjere u povijesti Hrvatske govorio je Mirsad Bakšić, o osobama invaliditetom u mirovinskom osiguranju Hrvatske govorila je Nevenka Bagarić, a temu pod naslovom Obriši suze Hrvatska obradio je Ivo Rendić Miočević. Prvog dana veliku pozornost prisutnih privukla su izlaganja slovenskih znanstvenika Jože Dežmana i prof dr. Mitje Ferenca o grobištima Slovenije, a jedna od tema izlaganja bila je „Kad žrtve progovore, živi zamuknu. Zločin u Hudoj jami“. Ta tema bila je posebno dirljiva, kao i izlaganje o samom grobištu-rudniku u kojem je, samo u otvorenom vodoravnom rovu poratna partizansko-komunistička vlast pogubila više stotina ljudi, pronađeno je više stotina mumificiranih leševa, a da bi se došlo do leševa žrtava trebalo je probiti sedam pregrada kojima je zatvoren rov. U rudniku je u međuvremenu otvoren jedan gornji dio jednog vertikalnog, okomitog rova u kojem se na prvih nekoliko metara pronađeno stotinjak leševi žrtava, od kojih je oko deset posto pripada ženama i djeci. U rudniku se pretpostavlja da je oko 2500 žrtava, a ostali brojni rudnici su još za istražiti.

O žrtvama Sjeverne Hrvatske

U subotu je Kongres radio u nekoliko dvorana, Zrinjevac, Maksimir i Tuškanac, a u Kristalnoj dvorani prvo predavanje održano don Anto Baković koji je govorio o ubijenim svećenicima, časnim sestrama i bogoslovima, kao i o progonima Crkve. U istoj dvorani Franjo Talan je prisutne izvijestio o grobištima Sjeverne Hrvatske, Varaždinske i Međimurske županije gdje je istaknuto da je na ovom području, prema izjavama svjedoka, evidentirano u šezdesetak grobišta i stotinjak jama više tisuća žrtava. Kako u dvorani nije radio projektor prezentacija grobišta, spomen obilježja kao i fotografije s odražen ekshumacije žrtava grobišta Sep Gornji Hrašćan prikazane su na prijenosnom računalo što je mogla vidjeti tek manja grupa prisutnih. Kao najveće grobište spominje se Dravska šuma Varaždin, ujedno najveće grobište Varaždinske biskupije, a na području Međimurja zabilježena je 5 lokacija, na području Ivanca i okolice 6 lokacija. Istočni dio Varaždinske županije. Ludbreg i okolica 17 lokacija koliko ih je i na varaždinskom području dok je na južnom dijelu, koje pokrivaju gradovi Novi Marof i Varaždinske Toplice i općine Breznica, Breznički Hum, Ljubešćica i Visoko registrirano 16 lokacija. Autor je zahvalio prof Šeparoviću na brizi s kojom okuplja ljude s raznih područja kako bi prikazali stradanju u ratnom i poratnom razdoblju, kao i žrtve mirnog razdoblja, stradale u prometu i sportu, kao i u ostalim područjima ljudskog stvaranja. Posebno toplo zahvalio je don Anti Bakoviću koji s toliko ljubavi i poštovanja vodi istraživanja o stradanju

Katoličke crkve, a zahvalio mu je i za sudjelovanje na obilježavanju 50-te obljetnice stradanja sudionika križnog puta na grobištu Pancerica u Virje Otoku, 1995. godine, kao i za podršku kod izgradnje spomen kapele hrvatskog blaženika, kardinala Alojzija Stepinca na već spomenutom stratištu. Autor je progovorio i o radu Društva za obilježavanje grobišta ratnih i poratnih žrtava, koje je osnovano 20. rujna 2000. godine, a koje je trebalo raditi do podizanja spomen križa na najvećem grobištu Varaždinske biskupije, odnosno do ponovnog formiranja Komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih stradanja ili do osnivanja nekog tijela ili ustanove, od Vlade ili Sabora, koje će nastaviti daljnji rad na prikupljanju podataka o žrtvama i grobištima. Kako se to do sada nije dogodilo rad Društva se nastavlja, a u proteklom razdoblju postavljeno je desetak spomen križeva kod kojih se redovito održavaju komemoracije pa se tako svi koji mogu pozivaju na spomen sjećanje na žrtve grobišta Kotoribe koje će se održati na Dan državnosti u petak 25. lipnja s početkom u 18 sati.

Društvo uspješno surađuje s brojnim udrugama od HDPZ-a i Hrvatskog domobrana do Društva za ureditev zamolčanih grobov iz Slovenije, a svojedobno smo surađivali i s Komisijom Vlade Slovenije za prikrita grobišča. Suradnja je uspostavljena i s udrugom Daksa iz Dubrovnika pa je tako gospodin Dragutin Šafarić i izaslanstvo Društva otišao na ukop posmrtnih ostataka na otok Daksu, a u spomen na sjećanje žrtava bjelovarskog područja redovito smo i tamo nazočni kao i kod prijatelja u Varaždinskim Toplicama.

Treći dan Petog hrvatskog žrtvoslovnog kongresa bio je u Voćinu

Iako je za sudionike Kongresa put za Voćin i Četekovec bio organiziran autobus odlučio sam, jer bi se u nedjelju kasno vraćao za Varaždin, otići na odavanje počasti žrtvama Voćina iz mjesta stanovanja. Tako sam u nedjelju ujutro, nešto iza šesta sati krenuo, u pratnji sina Blaža kojem sam povjerio fotografiranje, iz rodnog Križovljana, općina Cestica za Voćin na završni dio Kongresa. Otprilike za 1 sat stigismo do Koprivnice gdje nas je pričekao kolega Zlatko Pišpek iz Kotoribe te dalje idemo svi zajedno, Blaž, Zlatko i ja. Putem razgovaramo o mjestima kroz koja treba proći. Oko devet sat već smo prošli 150 kilometara te je vrijeme za jutarnju kavu, zaustavljamo se na benzinskoj postaji mislim da je bila u naselju Cabuna.

Programom je predviđeno posjet naselju Četekovci gdje bi se prema rasporedu u 10 sati trebali položiti vijenci na grobu žrtava četničkog terora koje su pobunjeni Srbi poubijali 1991. godine. Zanima me gdje je autobus sa sudionicima Petog hrvatskog žrtvoslovnog kongresa koji su ujutro krenuo iz Zagreba. Gospođa Jadranka Lučić, tajnica Hrvatskog žrtvoslovnog društva me izvještava da autobus vozi prema Četekovcima, a pošto su napustili Viroviticu znači da su iza nas otprilike 20-25 kilometara. Zlatko proučava kartu i zaključuje da do Četekovaca imamo još oko trideset kilometara te nastavljamo put.

Sjećanje na žrtve stradale i pokopane na groblju u Četekovcima

Dolazimo do spomenika kojeg s lijeve i desne strane nadopunjuju metalni križevi s upisanim imenima četničkih žrtava, svaki križ za jednu žrtvu, a u sredini upisana su imena žrtava, a na spomeniku u sredini nalaze se imena Marija matačić, Milan Mlakar, Zlatan Pinčar, Franjo Sabo, Marko Sabo, Josip Tonc i Terezija Troha te datum 94. rujna 1991. i ispod 04. rujna 2007.

Dvadeset minuta do deset je, pada kiša snimamo nekoliko fotografija i nastavljamo prema Četekovcima kamo stižemo za nekoliko minuta gdje kod groblja zatičemo dvadesetak ljudi koji očito je očekuju autobus, odnosno sudionike Petog hrvatskog žrtvoslovnog kongresa. Blaž odlazi snimiti spomenik na groblju, a Zlatko i ja pozdravljamo se s domaćinima, uskoro dolazi i autobus s hodočasnicima. Od domaćina tu je Milan Dundović, načelnik općine Mikleuš, a tu je i Dragica Mlakar, supruga policajca Stjepana kojeg su četnici ubili 11. kolovoza 1991. godine u jutarnjim satima. Stjepan je bio prva žrtva na širem području Slatine, a stradao je kad je na patrolu policije iz zasjede otvorena paljba od strane četnika na predjelu ceste između naselja Humljani i Pušina. U toj zasjedi četnika ubijen je policajac Stjepan Mlakar, a u tijelo prve žrtve srbo-četničkog masakra šireg

područja Slatine bile su 23 prostrijelne rane iz automatskog oružja. Tom prilikom, u napadu iz zasjede teško je ranjen i kolega Franjo Sterle, koji je dobio 13 rana i uspio preživjeti, a u napadu lakše je ranjen i policajac Josip Jurković.

Nakon ubojstva supruga Stjepana, Dragici su četnici ubili i nekoliko rođaka. Tako su iz zasjede koju su četnici postavili na ulasku u Čoljugu, 4. rujna 1991. godine, na mjestu gdje je postavljen spomenik sa sedam križeva, ubijen je brat Marko Sabo i otac Franjo Sabo, a četnici su tu ubili i suprugovog brata Milana Mlakar. Tu nas je pričekao i Miroslav Gazda, član Hrvatskog žrtvoslovnog društva, sudionik Petog žrtvoslovnog kongresa HŽD-a ujedno predsjednik Izvršnog odbora udruge Hrvatski domobran, ogranak Orahovica, član HVIDR-e Orahovica i predsjednik Komisije za istraživanje ratnih i poratnih žrtava udruge HVIDR-e i autor filma o stradanju žrtava Voćina i Četekovaca i ostalih naselja.

Milan Dundović, načelnik općine Mikleuš rekao je u pozdravnom govoru: Iz općine Mikleuš stradalo je 34 ljudi, 3 policajca i 31 civil, 29 žrtava općine Mikleuš, od toga 24 u jednom danu, 4. rujnu srbočetnike horde ušle su u naselja Čorluk, Četekovac i Balinci te masakrirali i ubili sve što je hrvatsko. Općina Mikleuš je njima u znak zahvalnosti uz pomoć Vlade Republike Hrvatske 2007. godine postavila spomenik i svake godine 4. rujna u 9 sati i 5 minuta, kada je krenuo pohod na ova naselja u kojima su stradali ovi nevini ljudi održavamo komemoraciju u znak sjećanja na ove nevine ljude. Ja Vam zahvaljujem u ime Općine Mikleuš i u svoje osobno ime što ste u program rada Petog hrvatskog žrtvoslovnog kongresa, na svom putu za Voćin, stavili u protokol i polaganje vijenaca u spomen na ove žrtve.

Prof Šeparović je rekao: Prekjučer smo započeli Peti hrvatski žrtvoslovni kongres u Zagrebu, i jučer smo uspješno radili blagoslovom biskupa Mile Bogovića. Sada drugi put imam čast dovesti dio sudionika Kongresa, dio ljudi koji vode brigu o žrtvama, o stradanjima ljudi. Mi smo osjećali da Četkovci i cijeli Mikleuš, kao i Voćin nadasve predstavljaju jedan veliki simbol patnje hrvatskog naroda. Velike hrvatske žrtve, koja je ostala u sjeni ostalih stradanja, ali nepravedno. Po brutalnosti koja je izvršena nad ovim žrtvama i u Voćinu, taj masakar je jedan najveći i najstrašniji što se dogodio u Europi.

Odavanje počasti žrtvama četničkog terora poubijanim u Voćinu 1991. godine

Kod spomenika je položen vijenac i zapaljene svijeće, a zatim smo, kao i svaki put kod sjećanja na žrtve izmolili molitvu koju je ovaj put predvodila časna sestra Veronika Popić. Zatim smo se uputili prema Voćinu, gdje su se u Hrvatskom domu, hodočasnici mogli okrijepiti i pripremiti se za misu koja je služena u crkvi, baraci. Naime crkva koju su srpske jedinice do temelja srušile u podmetnutoj eksploziji 1991. godine obnavlja se i puna je skela, a u eksploziji streljiva koju su četnici izazvali prije povlačenja ostao je samo jedan dio zida.

Tu nas je pričekao načelnik općine Voćin Predrag Filić i predstavnici Županije i mnogobrojnih udruga proisteklih iz Domovinskog rata, predstavnici udruge Hrvatski domobran Požega, Slatina, našice, Valpovo, Osijek i Orahovica, kao i predstavnici HDPZ-a đakovi i članovi Društva za obilježavanje grobišta ratnih i poratnih žrtava iz Virovitice i ostali.

Misa je počela u 11 sati, a služio ju je vlč Mladen Štivin, voćinski župnik. Uz dvanaest ministranata u slavlju je sudjelovao i đakon Augustin Tašić, koji će u subotu, 26. lipnja u požeškoj katedrali biti zaređen za svećenika. U misnom slavlju sudjelovao je zbor kojim je ravnala časna sestra Danica Bilić, a za orguljsku pratnju bio je zadužen orguljaš Rade Perić. U uvodnom dijelu sudionike Petog hrvatskog žrtvoslovnog kongresa i okupljene predstavnike udruga pozdravio je vlč Mladen Štivin, voćinski župnik, koji je u propovijedi naglasio da nam se ne dogodi da zaboravimo tko je Krist.

Nakon mise položili smo vijenac kod spomenika, a pridružile su nam se i predstavnici braniteljskih udruga, općina Voćin, tu je bio i načelnik općine Predrag Filić i Đuro Matovina, dopredsjednik Skupštine Virovitičko podravske županije, Željko Stipanić, zamjenik gradonačelnika Slatine, a tu su bili predstavnici podružnice Društva za obilježavanje grobišta ratnih i poratnih žrtava,

Vlatko Ljubičić i Vladimir Pavelić, kao i članovi iz središnjice iz varaždinsko-međimurskog dijela, Zlatko Pišpek iz Kotoribe i Franjo Talan. Prof. Zvonimir Šeparović tom je prilikom podsjetio na održane prethodne Hrvatske žrtvoslovne kongrese kada su sudionici posjetili Vukovar i Škabrnju (2004. i 2007. godine), a posjetom Voćinu u vijencu tuge i razmišljanja ispletan je trolist patnje za žrtve koje su ubijene u mržnji. Prof. Zvonimir Šeparović, predsjednik Hrvatskog žrtvoslovnog društva tom je prilikom podsjetio da su tu u Domovinskom ratu četnici klali civile, odsijecali im glave, žive spaljivali u njihovim kućama i do temelja razorili crkvu Pohoda Blažene Djevice Marije. Nigdje kao ovdje srpska mržnja na Hrvata nije bila tako žestoka, nož tako britak, zlo tako užasno, namjerno nanoseno čovjeku i susjedu. - Eto došli smo se pokloniti žrtvama koje su ubili njihovi susjedi, rekao je između ostalog prof. Šeparović.

Svjedočenje o stradanjima Voćina i okolici iznio je Miroslav Gazda, autor filma

Nakon polaganje vijenaca vratili smo se u Hrvatski dom gdje smo pogledali film „Punoljetnost jednog zločina“ –žrtve Četekovca, Čoljuga, Balinaca i Voćina, uz komentar autora filma Mirsolava Gazde iz Orahovice.

Potreseni scenama iz filma u dvorani je zavladao muk, jednostavno kao da je cijela dvorana zanimajela, tišina koja je sama govorila u srcima prisutnih. Kao da stojimo kod izmasakriranih tijela s nevjericom se pitajući što mora biti u čovjeku da bi išao ubijati čovjeka i nanositi mu tolike boli i poniženja. Muk i tišina potraje i nakon prikazivanja film, a utor se ispričava na scenama koje su možda pogodile osjećaje rodbine žrtava. Za vrijeme projekcije nekoliko ljudi napustili je na trenutak dvoranu, ali tuga i bol zbog toga nisu manji i scene zastrašujuće.

Možda je najbolje tragediju ovog kraja opisao američki liječnik, dr. Jerry Blaskovich, u knjizi Anatomija prijevare, na strani 81 piše - Nakon što su hrvatske snage vratile područja koja su okupirali Srbi i ušle u hrvatsko selo Voćin, 14. prosinca 1991. u 10 sati i 50 minuta, našli su mrtva tijela na ulicama, u spaljenim kućama i u dvorištima. Sve su žrtve, uz jedan izuzetak, bili hrvatski seljani, izmasakrirani na način koji prelazi svaku imaginaciju. Pola žrtava bile su starije od 62 godine, a najstariji muškarac imao je 84 godine. Mladi ljudi, osobito muškarci, većinom su pobjegli, a one kojima to nije uspjelo, srpski su osvajači otputili u nepoznato. Dvije žrtve, muž i žena, nađeni su vezani lancima i spaljeni. Naknadne kemijske analize obavljene u laboratoriju Medicinskog fakulteta u Zagrebu otkrile su da su bili živi spaljeni. Drugima su glave bile raspolovljene sjekirama, a neki su bili živi rezani napola. Oni koji su umrli od metka i noža mogli su se smatrati sretnima. Jedna od žrtava, Marija Majdančić, bila je američka državljanka. Njeno državljanstvo ustanovljeno je nakon što je guverner države Pensilvanije jednog vikenda, u nedjelju, uspio otvoriti Ured za statistiku kako bi pregledao njene dokumente. Rođena Skender u mjestu Erie u Pensilvaniji, kao djevojka se preselila u Hrvatsku, ali na njenu žalost, u dolinu koju je i Bog zaboravio. – piše dr. , a od 93 do 110 strane priložen je slikovni materijal i opisi nekih slučajeva mučenja žrtava. Za Stojana Nenadovića autor piše: - On je jedina voćinska žrtva srpske nacionalnosti. Star sedamdeset i sedam godina, Stojan Nenković bespoštedno je mučen od strane vojnika JNA nakon što se usudio stati na stranu svojih hrvatskih susjeda. On je pokušao zaustaviti srpske vojnike koji su zlostavljali i mučili njegove hrvatske susjede. Kako je bio ustrajan vojnici su mu nanijeli opekotine na više od sto mjesta. Sve su rane bile jednake, a izgledom su upućivale da su pri mučenju Nenadovića koristili zapaljene cigarete ili neki usijani komad metala. Vojnici su također oderali kožu s njegovih donjih ekstremiteta, kaže se u knjizi i dodaje – osim tih ozljeda Nenadovićevo lice je, kako sam vidio iz predloženih dokaza, pokazivalo mnogobrojne modrice koje su mi jasni pokazale da su ga tukli šakama ili tupim predmetom prije nego što je umro. Nenadović je, neosporno umro od kardiovaskularnog (srčanog) šoka. – zaključuje liječnik.

U ime rodbine žrtava sudionike Kongresa pozdravila je Vera Dorić, majka nestalog Drage

Nakon nekoliko minuta koje je svima bilo potrebno za vraćanje u neku „normalu“, vidno potreseni o stradanjima su progovorili prof. Šeparović, a nazočnima se obratio i ratni zapovjednik 136

Slatinske brigade, Josip Černe koji je prisutnima objasnio akciju združenih snaga koje su potjerale četnike s ovog područja u vojno akciji zvanoj „Otkos“. Akcija je trajala od 24. studenoga 1991. do 26. prosinca, 1 u zauzimanje voćina jedinice su krenule 15. prosinca ujutro. Neki su tu akciju prozvali Bljesak prije Bljeska, jer je tom akcijom oslobođen i očišćena sjeverni dio zaposjednutog slavonskog bojišta. Kada su 13. prosinca ratne 1991. godine hrvatski branitelji započeli s oslobađanjem Papuka bilo je to prvo oslobođeno područje u Republici Hrvatskoj.

– U samo nekoliko dana, uz pomoć: 123. požeške, 127. virovitičke, 132. našičke brigade, te pridruženih postrojbi iz Bjelovara, Čakovca i drugih postrojbi HV, 136. slatinska brigada HV oslobodila je cijelo područje bivše Općine Podravska Slatina s više od 500 kvadratnih kilometara okupiranog prostora. U tom bojnem djelovanju smrtno su stradala petorica hrvatskih branitelja. Bila je to jedna od najuspješnijih vojno-redarstvenih oslobodilačkih akcija tijekom Domovinskog rata, izjavio je ratni zapovjednik stožerni brigadir HV Josip Černi ističući da se, poginule hrvatske branitelje i 47 ubijenih hrvatskih civila u Voćinu 13. prosinca, nikada ne smije zaboraviti.

U ime rodbine žrtava sudionicima Petog hrvatskog žrtvoslovnog kongresa koji su došli u Voćin pozdravila je Vera Dorić (76) majka nestalog Drage Dorića, a zatim je pjesnikinja Vera Valčić, koja je na Kongres došla iz Kanade, podsjetila i na žrtve Bleiburga gdje joj je život izgubio zaručnik. Prisutnima je govorila pjesmu o mami, a nakon toga se nazočnima obratio Vladimir Jelenčić, predsjednik Crvenog križa iz Slatine koji je podsjetio na stradanja civila.

Između ostalog pročitao je i jedan dio teksta iz izvješća kojeg je zapisao te godine: - Hladno prosinačko predvečerje. U našem prihvatnom centru velika je gužva, vriska, plač. Nakon gotovo četiri mjeseca zatočenja dvjestotinjak Hrvata iz Voćina konačno je spašeno i slobodno. Cijena slobode ogromna je, prevelika. Gotička ljepotica, pet stoljeća stara crkva Majke Božje Voćinske do temelja je srušena. Velika neljudska mržnja, utjelovljeno zlo opet je uzelo svoj krvavi danak. Stoljećima lakovjerni Hrvati, njih 45 nedužnih, nikom krivi, pod noževima Belih orlova zauvijek se izvuklo iz bratskog srpskog zagrljaja.

U četiri ratna mjeseca gotovo smo navikli na ovakve prizore hrvatskog križnog puta, toliko puta u povijesti prijeđenog. Potreseni smo, ali skrivamo osjećaje da bi što efikasnije mogli pružiti neophodnu pomoć preživjelima. Pogled mi se zaustavi na jednoj maloj djevojčici od 7-8 godina. Sama je. Prilazim i pitam gdje joj je mama? "Nemam je." - gotovo nečujno odgovori ona. "A tata? Ubili su ga, ostala sam sama sa malim bracom." To me je slomilo. Izašao sam van, u noć i zaplakao.

Violeta i Josip odrastaju danas u kućama dobrih ljudi koji su ih usvojili, nalazeći u njima toplinu i okrilje doma kojeg je rat ukrao.“ Danas Violeta ima svoju obitelj i sretna je majka četvero mališana. Završio je potresno sjećanje predsjednik Crvenog križa Slatine.

O životu djeteta koje je napustilo rodni dom govorila je Margaret Grahovac Siegrist, autorica knjige „Koliko je daleko do nikada“, u kojoj je opisala odlazak iz rodne kuće u tuđi svijet, a nazočnima se obratila i prof. Nevenka Kekić, koja je pozdravila svojeg negdanjeg učenika, vlč Mladena Štivina. Rekla je da je u Voćin došla 1948. godine crkva je bila spaljena od partizana u Drugom svjetskom ratu, a četnici i domaći Srbi srušili su je u Domovinskom ratu vjeruje da neće doživjeti i treće rušenje crkve u Voćinu.

Kongres je završen dodjelom zahvalnica koje su primili Miroslav Gazda i načelnik Predrag Filić, a nakon toga su usvojeni zaključci Kongresa. Upućen je zahtjev Vladi i Saboru. Uslijedio je ručak i druženje koje se proteglo do 16 i 45. Poslije smo razgledali crkvu koja se ponovo gradi po nacrtima učinjenim u prošlom stoljeću, a tijekom gradnje i povijest nam je objasnio vlč Mladen Štivin, voćinski župnik kojem je na trudu i skrbi za župljane i crkvu zahvalio prof. Šeparović. U ime Hrvatskog žrtvoslovnog društva, a za uspomenu na održani susret i završni dio Petog hrvatskog žrtvoslovnog kongresa dvije knjige predao mu je Željko Tomašević, član Predsjedništva Hrvatskog žrtvoslovnog društva.

Razgledali Voćinsku crkvu u skelama i posjetili grobište Drenovac

Posjet Voćinu završen je oko 17 i 30, a zatim smo u pratnji Stjepana Brijačka i Vladimira Jelinčića krenuli do grobišta Drenovac, koje se nalazi kod crkve, gdje je ekshumirano 500 žrtava koje su nakon sudsko-medicinskog vještačenja natrag pokopane u novosagrađenu grobnicu kod crkve. Dimenzija grobnice je 7 x 3 metra, a u njoj su položeni posmrtni ostaci, odnosno 464 lubanje zajedno s ostalim kostima.

Grob se nalazi na lokaciji *N 45° 32' i 46,7" i E 017° 42' i 16,5"E*, nadmorska visina 206 m/n morem. U pratnji supruge Anđelke pridružio nam se i Ante Beljo, a tu su bile i Zdravka Bušić i Nevenka Kekić koja zbog kiše nije izlazila iz automobila. Dio stradanja u Drugom svjetskom ratu objasnio nam je i Miroslav Gazda, a s obilaskom stratišta završili smo nešto iza 19 sati. Desetak fotografija snimio je Blaž, a nekoliko slika snimio je i Vladimir Jelenčić. Eto tako smo u jednom danu odali počast prešućenim hrvatskim žrtvama Drugog svjetskog rata i poraća likvidiranim od strane partizansko-četničkih snaga pred više od 65 godina, a vijenac je položen i molitve izmoljene i kod grobova i spomen obilježja žrtava srbo-četničke agresije koja je uz pomoć, često i na poticaj JNA počinjena nad stanovništvom Hrvatske, pa i Voćina i šire okolice Slatine u drugoj polovici 1991. godine. Kod spomen križa pomolili smo se za žrtve (na slici), a tu su bili, slijeva na desno: Ante Beljo, Vladimir Jelenčić, Stjepan Brijačko, Zlatko Pišpek, Zdravka Bušić, Miroslav Gazda, Franjo Talan i Anđelka Beljo.

20. lipnja obljetnica ubojstva Hrvata u Beogradskom parlamentu

Na povratku iz Drenovca zastali smo i kod spomenika ubijenom hrvatskom policajcu Stjepanu Mlaku, a uskoro smo došli do podravske magistrale kojom smo ubrzo došli i do Slatine gdje smo se oprostili od prijatelja te krenuli prema Koprivnici i Varaždinu. Iz Slatine smo krenuli nešto prije 20 sati, a uz jedno zadržavanje u Pitomači kući smo došli oko 22,30 sata. Putem sam na vijestima čuo da je u Splitu postavljen spomenika Stjepanu Radiću, povodom 92 obljetnice atentata u Skupštini u Beogradu gdje je Puniša Račić u Parlamentu ubio hrvatske zastupnike.

Eto dan pun tuge i sjećanja upotpunjujemo i hrvatskim žrtvama koje su vjerovala u suživot unatoč zla koje nam je nanošeno. U izvješćima iz tih vremena znademo da je s pet metaka Puniša Račić smrtno ranio Stjepana Radića, a u Parlamentu zajedničke države, u koju su nas ugurale i pametne hrvatske glave, ubijen je Jura Basariček i Pavao Radić. U izvješću iz tog vremena čitamo „Prva dva metka bila su namijenjena Pernaru. Pogoden prvim u grudi, odmah je pao na klupu. Basariček je sjedio za stenografskim stolom i digao se da spriječi Račića, ali ga je drugi metak smrtno pogodio.

Srušio se ispred stenografskog stola i poslaničkih klupa. Trećim metkom Račić je gađao Radića koji se, pogoden u trbuh, stropoštao pod klupu. Grandža je ustao da zaštiti Radića, ali nije stigao već je, ranjen u podlakticu, štitio Pribičevića koji se još zaklonio ispod klupe. Od petog metka pao je Pavle Radić koji je stajao malo podalje i na bolan uzvik svoga strica Stjepana pojurio da mu pomogne, ali je pogoden ispod srca.“

I nakon ubojstva u Parlamentu srpski žandari nastavljaju s ubijanjem seljaka i Hrvata

Da li je u progonima hrvatskog stanovništva i mirnih seljaka kraljevska srpska vlast u Jugoslaviji propisala ispaljivanje pet metaka, ili je za ubojstvo oca Ivana Varge iz Donje Dubrave u Međimurju toliki broj metaka utrošen iz kojeg drugog razloga nije mi poznato, ali vjerujem da za spomenuto Poglavarstvo te općine taj čin sigurno nije na ponos, kao i za one koji su ga sastavili. Izdani platežni nalog je slijedećeg sadržaja: „Tekst računa: Broj 1959/1934. Platežni nalog. G. Varga IUvan, iz D. Dubrave, kbr 465, pozivate se da u roku od 8 dana dugovinu na ime utrošenih pet puščanih metaka prilikom ubistva vašeg oca, u iznosu od 13 D. 15 p. kod blagajne općine D. Dubrava pod prijetnjom ovrhe podmirite. Poglavarstvo općine. U D. Dubravi dne 3. 7. 1934. U potpisu predsjednik i blagajnik.

Sjetio sam se i od žandara ubijenih Kotoripčana, kao i žrtava grobišta Kotoriba za koje ćemo sjećanje izreći u petak, na Dan državnosti Republike Hrvatske. Prema istraživanju Zlatka Pišpeka iz Kotoribe od maltretiranja srpskih žandara 1933. godine ubijeni su Josip Škoda (Kuharov), Andrija Dolenčić Verga) i Martin Vojvoda, a žrtve ubijene u poratnim likvidacijama jugo-komunistička vlast je u Kotoribi pokapala na grobištu Leš, gdje su uz domaće ubijeni i Mađari i njemački ratni zarobljenici.

Koliko je ljudi stradalo i ubijeni u ujedinjenoj slavenskoj državi koju su i mnogi Hrvati sanjali, bojeći se vlastite samostalnosti. Koliko je za to ujedinjenje zaslužna Europa, a koliko mi sami.

Pa eto u danima sjećanja sjećamo se i tih žrtava koje su pale u progonima minulih desetljeća i stoljeća s nadom da će zločinački politički sustavi i organizacije zauvijek prestati postojati. Po tko zna koji puta sam se upitao? Što je Hrvatima donijelo ujedinjenje 1918 godine, kako su živjeli potomci ubijenoga, a što nas očekuje u budućnosti? Kad službena vlast ta pitanja ne rješava postavljam si pitanje što može učiniti čovjek koji od jutra do večeri radi na polju, gradilištu, u tvornici, ili trgovac koji nema ni svetka ni petka. Što mogu poduzeti mladi kojima se te informacije uskraćuju, a u duhu nekog novog podjarmljivanja kao da gazimo i dalje vlastito dostojanstvo.

Znam da nije na nama da sudimo, a sramotno je i šutjeti. Znam da se i unatoč mojem zalaganja za iznošenje istine o prešućenim žrtvama ništa bitno neće promijeniti, ali u duši i srcu ostaje zadovoljstvo da se barem netko negdje sjetio pa i tim žrtvama zapalio svijeću i za pokoj duše izmolio Oče naš. Što nam ostaje?. Ostaje nam da se za žrtve molimo, da na njih podsjetimo i u spomen na njih spomen obilježja postavimo, a to je ponovo potaknuo i pokrenuo i Peti hrvatski žrtvoslovni kongres. Žrtve neka počivaju u miru, a nama ostaje da ih nadalje ne prešućujemo i da istinu o stradanju iznosimo. Počivali u miru.

Tekst napisao franjo talan, a fotografije većinom snimio blaž talan